

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
(για τα τμήματα διετούς προετοιμασίας)

ΟΝΟΜΑ: _____ **Βαθμός** %
ΗΜ/ΝΙΑ: Παρασκευή, 26 /7/ 2024 **ΤΜΗΜΑ:** _____ ☺

Διδαγμένο κείμενο

Απόσπασμα 1^ο · Πλάτωνος, Πολιτεία 514a – 515a.

Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέικασον τοιούτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῆσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἔχουση μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένα, ὥστε μένουν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπισθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμοτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

Ὅρῳ, ἔφη.

Απόσπασμα 2^ο · Πλάτωνος, Πολιτεία 519b-520a.

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το κάθε απόσπασμα του διδαγμένου κειμένου: (μον. 6)

α. Οι δεσμώτες που περιγράφονται στο πρώτο (1^ο) απόσπασμα βρίσκονται αλυσοδεμένοι σε μια σπηλιά με κλειστή είσοδο και χωρίς καθόλου φως.

β. Οι δεσμώτες της αλληγορίας μπορούν, με βάση το πρώτο (1^ο) απόσπασμα, να κοιτάξουν τριγύρω τους, αλλά κυρίως προς τον σκοτεινό τοίχο που βρίσκεται μπροστά τους.

γ. Σύμφωνα με το δεύτερο (2^ο) απόσπασμα οι ενάρετοι και φιλοσοφημένοι άνθρωποι δε θέλουν να κατέβουν και να βοηθήσουν τους δεσμώτες.

A2. Με βάση το πρώτο (1^ο) απόσπασμα να επιλέξετε την σωστή από τις προτεινόμενες απαντήσεις και να την γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα από το γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο. (μον. 4)

α. εἶπον : Το νοηματικό υποκείμενο του ρήματος είναι ...	- ο Πλάτων - ο Σωκράτης - ο Γλαύκων
β. ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς: Η συγκεκριμένη φράση αποτελεί ...	- παράδειγμα - παρομοίωση - μεταφορά

Μονάδες 10

B1. Να ορίσετε τον όρο «*αλληγορία*» και να αναδείξετε το **θέμα** που θίγει ο Πλάτωνας χρησιμοποιώντας αυτόν τον εκφραστικό τρόπο · στη συνέχεια να **δικαιολογήσετε** την επιλογή του Πλάτωνα να χρησιμοποιήσει εδώ τον αλληγορικό τρόπο έκφρασης.

Μονάδες 10

B2. Όπως προκύπτει από το δεύτερο (2^ο) απόσπασμα από την *Πολιτεία*, ο Πλάτων φαίνεται να εκτιμά ότι οι χαρισματικοί άνθρωποι («*τάς βελτίστας φύσεις*») οφείλουν να αναλαμβάνουν την εξουσία και την διοίκηση ενός κράτους («*καταβαίνουν*»). Να συγκρίνετε την κεντρική αυτή ιδέα με τις θέσεις που εκφράζει ο Ισοκράτης στο παρακάτω απόσπασμα από τον *Παναθηναϊκό*.

Ισοκράτους Παναθηναϊκός, (12) 132-133: Ο Ισοκράτης στο συγκεκριμένο απόσπασμα παραθέτει τις απόψεις του σχετικά με τη φύση των πολιτευμάτων αλλά και την ιδανική διακυβέρνηση.

«Εγώ όμως επιμένω, ότι τρία και μόνα είδη πολιτευμάτων υπάρχουν, η ολιγαρχία, η δημοκρατία και η μοναρχία· όσοι τώρα κατοικούν σε χώρες με ένα απ' αυτά τα πολιτεύματα και συνηθίζουν να διορίζουν εις τα αξιώματα και στις άλλες θέσεις τους ικανώτατους πολίτες και που εννοούν να χειρισθούν τις υποθέσεις του κράτους άριστα και δικαιοτάτα, αυτοί, οποιοδήποτε κι' αν είναι το πολίτευμα, έχω τη γνώμη ότι θα χειρίζονται ορθά και τα εσωτερικά και τα εξωτερικά ζητήματα· [133] όσοι όμως χρησιμοποιούν σ' αυτές τις θέσεις τους πλέον θρασείς και κακούς ανθρώπους που για τα κρατικά συμφέροντα αδιαφορούν, ενώ είναι έτοιμοι να υποφέρουν ότιδήποτε, φτάνει να χρηματίζονται οι ίδιοι, αυτών οι πόλεις είμαι βέβαιος, ότι θα κυβερνώνται με τρόπον όμοιο με την κακοήθεια των κυβερνώντων· και όσοι τέλος δεν το κάνουν αυτό, ούτε το προηγούμενο που ανέφερα, παρά όταν δεν έχουν τίποτε να φοβηθούν, δίνουν κατά το πλείστον τα αξιώματα στους πολιτικούς που ξέρουν και τους κολακεύουν, ενώ όταν τους πιάσει ο φόβος, τότε καταφεύγουν στους καλύτερους και τους πιο μυαλωμένους, αυτοί είμαι βέβαιος θα πηγαίνουν εναλλάξ πότε προς το χειρότερο και πότε προς το καλύτερο.»

Μετάφραση Ε. Πανέτσος

Μονάδες 10

B3. Να βρείτε στα δύο αποσπάσματα των κειμένων από το πρωτότυπο μία (1) ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής:

- ρήτορας, πτέρυγα, αναγκαιότητα, προίκα, οπτικός

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη.

- Όπως ομολογεί ο ίδιος ο Πλάτωνας στην 7^η Επιστολή του, όταν ήταν ακόμη νέος φιλοδοξούσε να ασχοληθεί με την πολιτική.
- Η διαλεκτική (φιλοσοφία) αποτελεί την προτεινόμενη αγωγή των φυλάκων από τα 30 έως τα 35 τους χρόνια.
- Οι φύλακες είναι υποχρεωμένοι να συντηρούν οικονομικά τις άλλες δύο τάξεις στην ιδανική Πολιτεία.
- Ο Πλάτων θα πρέπει να ολοκλήρωσε το σύγγραμμά του *Πολιτεία* γύρω στα 374 π.Χ., όμως ο δραματικός χρόνος του έργου, ο χρόνος δηλαδή κατά τον οποίον υποτίθεται ότι διεξάγεται ο διάλογος, είναι το 421 π.Χ.
- Ο Πλάτων απογοητεύτηκε πλήρως από τη δημοκρατία μετά την καταδίκη του Σωκράτη.

Μονάδες 10

Αδίδακτο Κείμενο

Γοργίου, Ελένης ἐγκώμιον, §§ 6-11, fragmenta

The Encomium on Helen, by Gorgias, transl. LaRue Van Hook, The Classical Weekly, Vol. 6, No. 16 (1913),
Johns Hopkins University Press, pp. 122-123.

Το *Ἐλένης ἐγκώμιον*, ἓνα ἀπὸ τὰ ελάχιστα ἔργα σοφιστῶν ποὺ σώζονται ολόκληρα, ἀφορᾷ στὴν "ὑπεράσπιση" τῆς *Ωραίας Ἐλένης* γιὰ τὴν πράξη τῆς εγκατάλειψης τοῦ συζύγου τῆς. Ὁ λόγος τοῦ Γοργία ὁμως δὲν εἶναι ρητορικός, ἀλλὰ βαθύτατα φιλοσοφικός. Ὁ σοφιστὴς ἀνάγει ἓνα μεμονωμένο περιστατικό σὲ «μελέτη περίπτωσης» γιὰ νὰ προβληματίσει τὸν ἀναγνώστη γιὰ τὸ πῶς θὰ ἐνεργούσε ὁ ἴδιος στὴ θέση τῆς δράστριας...

Ὁ Γοργίας ἀναλαμβάνει νὰ ἀποδείξει ὅτι ἡ Ἐλένη δὲν εὐθύνεται ποὺ ἀκολούθησε τὸν Πάρη, ὅποιος καὶ ἀν ἦταν ὁ λόγος. Ἀπαριθμοῦνται τέσσερις παράγοντες στοὺς οποίους θὰ μπορούσε νὰ ἀποδοθεῖ ἡ εὐθύνη γιὰ τὴν ἀπόφασή τῆς. Στὸ ἀπόσπασμα συζητεῖται διεξοδικά ἓνα ἀπὸ τὰ ἐνδεχόμενα αὐτά.

[6] ἢ γὰρ Τύχης βουλήμασι καὶ θεῶν βουλευμάσι καὶ Ἀνάγκης ψηφίσμασιν ἔπραξεν ἢ ἔπραξεν, ἢ βία ἄρπασθεισα, ἢ λόγοις πεισθεισα, ἢ ὄψει ἐρασθεισα*. (...) Εἰ οὖν τῇ Τύχῃ καὶ τῷ θεῷ τὴν αἰτίαν ἀναθετόν καὶ ἀποδοτέον, ἢ τὴν Ἐλένην τῆς δυσκλείας ἀπολυτέον. (...) [8] Εἰ δὲ λόγος ὁ πείσας καὶ τὴν ψυχὴν ἀπατήσας, οὐδὲ πρὸς τοῦτο χαλεπὸν ἀπολογήσασθαι καὶ τὴν αἰτίαν ἀπολύσασθαι ὧδε. Λόγος δυνάστης μέγας ἐστίν, ὃς σμικροτάτῳ σώματι καὶ ἀφανεστάτῳ θειότατα ἔργα ἀποτελεῖ· δύναται γὰρ καὶ φόβον παῦσαι καὶ λύπην ἀφελεῖν καὶ χαρὰν ἐνεργάσασθαι καὶ ἔλεον ἐπαυξῆσαι. Ταῦτα δὲ ὡς οὕτως ἔχει δεῖξω· [9] δεῖ δὲ καὶ δόξη δεῖξαι τοῖς ἀκούουσι· τὴν ποίησιν ἄπασαν καὶ νομίζω καὶ ὀνομάζω λόγον ἔχοντα μέτρον· ἧς τοὺς ἀκούοντας εἰσηλθε καὶ φρίκη περίφοβος καὶ ἔλεος πολύδακρυς καὶ πόθος φιλοπενθής**, ἐπ' ἄλλοτρίων τε πραγμάτων καὶ σωμάτων εὐτυχίαις καὶ δυσπραγίαις ἰδίον τι πάθημα διὰ τῶν λόγων ἔπαθεν ἡ ψυχὴ. Φέρε δὲ πρὸς ἄλλον ἀπ' ἄλλου μεταστῶ λόγον. [10] Αἱ γὰρ ἔνθεοι διὰ λόγων ἐπαυδαὶ ἐπαγωγοὶ ἡδονῆς, ἀπαγωγοὶ λύπης γίνονται· συγγινομένη γὰρ τῇ δόξῃ τῆς ψυχῆς ἡ δύναμις τῆς ἐπαυδῆς ἔθελξε καὶ ἔπεισε καὶ μετέστησεν αὐτὴν γοητεία. Γοητείας δὲ καὶ μαγείας δισσαὶ τέχναι εὖρηται, αἱ εἰσι ψυχῆς ἀμαρτήματα καὶ δόξης ἀπατήματα. [11] Ὅσοι δὲ ὅσους περὶ ὅσων καὶ ἔπεισαν καὶ πείθουσι δὲ ψευδῆ λόγον πλάσαντες. Εἰ μὲν γὰρ πάντες περὶ πάντων εἶχον τῶν τε παροιχομένων μνήμην τῶν τε παρόντων ἔννοιαν τῶν τε μελλόντων πρόνοιαν, οὐκ ἂν ὁμοίως ὁ λόγος ἦπάτα.

✚ ἢ ὄψει ἐρασθεισα: ἢ ἐπειδὴ (τον) ἐρωτεύθηκε γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ (του) ἐμφάνιση, τὴν εἰκόνα του.
πόθος φιλοπενθής: πόθος γεμάτος λαχτάρα

Γ1. Νὰ μεταφράσετε τὸ ἀπόσπασμα τοῦ κειμένου: «ἢ γὰρ Τύχης βουλήμασι καὶ θεῶν βουλευμάσι καὶ Ἀνάγκης ψηφίσμασιν ... δεῖ δὲ καὶ δόξη δεῖξαι τοῖς ἀκούουσι.» (ἀπὸ τῆς §§ 6-9) Μονάδες 20

Γ2. Νὰ ἐντοπίσετε στὸ παραπάνω κείμενο, τέσσερις (4) λόγους στοὺς οποίους θὰ μπορούσε νὰ ἀποδοθεῖ ἡ πράξη τῆς Ἐλένης νὰ ἀκολούθησῃ τὸν Πάρη (§ 6). Ἐπειτα νὰ παρουσιάσετε πῶς **ορίζεται** ἡ **ποίηση** ἀπὸ τὸν Γοργία καὶ ποια ἡ **επίδραση** ποὺ **ασκεῖ** στὴν ψυχὴ αὐτῶν ποὺ τὴν ἀκούουν (§9). Μονάδες 10

Γ3.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τους ζητούμενους **τύπους** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου. (3 μονάδες)

- **δειξαι:** το **απαρέμφατο** του **Ενεστώτα** στην **ενεργητική** φωνή.
- **μεταστῶ:** το **β'** ενικό της **Προστακτικής** του **Ενεστώτα** και του **Αορίστου β'** της **ίδιας φωνής**.

β. «Εἰ οὖν τῇ Τύχῃ καὶ τῷ θεῷ τὴν αἰτίαν ἀναθετόν καὶ ἀποδοτέον, ἢ τὴν Ἑλένην τῆς δυσκλείας ἀπολυτέον»: Να εντοπίσετε στο παρόν απόσπασμα τα **ρηματικά επίθετα** δύο (2) **σύνθετων** ρημάτων της **β' συζυγίας** · να κλίνετε τον **ενικό** της **Ευκτικής** του **Αορίστου** των ρημάτων αυτών, στην **ενεργητική φωνή**. (6 μονάδες)

γ. Να γράψετε στο τετράδιό σας την ορθή από τις προτεινόμενες απαντήσεις: (1 μονάδα)

— Στη φράση «ἴδιόν τι πάθημα διὰ τῶν λόγων ἔπαθεν ἡ ψυχὴ», η **διάθεση** που δηλώνεται από το ρήμα **ἔπαθεν** είναι :

1. ενεργητική 2. μέση 3. παθητική 4. ουδέτερη

Μονάδες 10

Γ4.α. Να γράψετε τις προτάσεις που εντοπίζονται στο παρακάτω απόσπασμα · να αναγνωρίσετε το **είδος** τους και να δικαιολογήσετε την **έγκλιση** της **εκφοράς** τους. (4 μονάδες)

— φέρε δὴ πρὸς ἄλλον ἀπ' ἄλλου μεταστῶ λόγον. Αἶ γὰρ ἔνθεοι διὰ λόγων ἐπῶδαί ἐπαγωγοὶ ἡδονῆς, ἀπαγωγοὶ λύπης γίνονται.

β. Να εντοπίσετε **ένα (1) σχῆμα λόγου** σε καθεμιά από τις παρακάτω φράσεις. (2 μονάδες)

— Λόγος δυνάστης μέγας ἐστίν.

— Ταῦτα δὲ ὡς οὕτως ἔχει δεῖξω.

γ. Να γράψετε το **ρήμα** της εκφοράς των παρακάτω προτάσεων και να χαρακτηρίσετε την σύνταξή: της μεν **πρώτης (I)** ως **προσωπική** ή **απρόσωπη**, ενώ της **δεύτερης (II)** ως **ενεργητική** ή **παθητική**. (2 μονάδες)

Στη συνέχεια, να **αντικαταστήσετε** τη σύνταξη του ρήματος στη **δεύτερη (II)** κύρια, από την άλλη σύνταξη. Ποιο είναι τελικά το πρόσωπο που ενεργεί στην πρόταση; Να δικαιολογήσετε την αρχική επιλογή της σύνταξης από τον ρήτορα. (2 μονάδες)

I. Οὐδὲ πρὸς τοῦτο χαλεπὸν ἀπολογήσασθαι καὶ τὴν αἰτίαν ἀπολύσασθαι ᾧδε.

II. Γοητείας δὲ καὶ μαγείας δισσαὶ τέχνηαι εὗρηται.

Μονάδες 10

